

Examen HAVO

2011

tijdvak 2
woensdag 22 juni
13.30 - 16.30 uur

management & organisatie

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 30 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 62 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1

De algemene vergadering van aandeelhouders van PEER nv heeft het voorstel van de directie, betreffende de verdeling van de winst over 2010 van € 18.650.000,-, goedgekeurd. Over de behaalde winst moet eerst 25% vennootschapsbelasting ingehouden worden. Vervolgens wordt de winst (na aftrek van vennootschapsbelasting) als volgt verdeeld:

- de houders van preferente aandelen ontvangen hun dividend;
- de houders van gewone aandelen ontvangen in ieder geval een dividend van 5%;
- van de eventueel resterende winst gaat een vierde deel naar de houders van gewone aandelen en de rest wordt gereserveerd.

Verder is bekend dat:
de winstverdeling over 2010 in onderstaande balans is verwerkt.

Debet	Balans PEER nv per 31-12-2010 (getallen × € 1 miljoen)		Credit
Gebouwen	72	Aandelenkapitaal	190
Machines	75	Aandelen in portefeuille	<u>110</u>
Voorraden	30		80
Debiteuren	20	10% Preferent aandelenkapitaal	3
Liquide middelen	5	Reserves	45
		Hypotheek	32
		Obligatielening	27
		Crediteuren	2
		Nog te betalen bedragen	<u>13</u>
	<u>202</u>		<u>202</u>

- 3p **1** Bereken het bedrag dat is gereserveerd door PEER als gevolg van de winstverdeling over 2010.

De uitbetaling van de uit de winstverdeling voortvloeiende verplichtingen moet nog plaatsvinden.

- 2p **2** Zijn er voldoende liquide middelen aanwezig om deze uitbetaling te kunnen doen? Motiveer het antwoord met behulp van een berekening.

Een medewerker beweert dat door de verwachte herwaardering van de balanspost Gebouwen met € 3 miljoen er per 1 januari 2011 extra financiële middelen beschikbaar komen om eventueel te kunnen voldoen aan een deel van de betalingsverplichtingen.

- 2p **3** Is de bewering van de medewerker juist? Motiveer het antwoord.

Opgave 2

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 1 tot en met 5.

In deze opgave blijven de belastingen buiten beschouwing.

De heer en mevrouw Gerritz dromen al jaren van een eigen onderneming in de toeristische sector. Zij willen op 1 januari 2011 een Bed en Breakfast (B&B) met een minicamping beginnen op een boerderij in het noorden van het land. In Delfzijl staat de woonboerderij FIVELZIGT te koop (*zie informatiebron 1*). Na enige bouwkundige aanpassingen is dit pand met de bijbehorende grond uitermate geschikt voor hun plannen.

Voor de bouwkundige aanpassingen en de aanleg van de minicamping hebben de heer en mevrouw Gerritz offertes aangevraagd bij verschillende bouwbedrijven. Na het vergelijken hiervan wordt de opdracht gegund aan Bouwbedrijf Galema bv. In informatiebron 2 is de offerte van Galema bv opgenomen. In de offerte is sprake van een beperkte geldigheidsduur.

- 2p **4** Wat is het belang voor Galema om in de offerte een beperkte geldigheidsduur op te nemen? Motiveer het antwoord.

De familie Gerritz heeft een prijs gewonnen van € 1.000.000,- in de Staatsloterij. Dit bedrag zal in zijn geheel worden gebruikt voor de financiering van hun plannen. In het restant van de benodigde financiering wordt voorzien door middel van een hypothecaire lening van de bank en door middel van leveranciers die uitstel van betaling verlenen.

Voordat de bank een hypothecaire lening verstrekt, wil zij graag een taxatierapport ontvangen (*zie informatiebron 1*). In dit taxatierapport worden drie grondslagen voor de waardebeoordeling van onroerend goed genoemd: de vraagprijs, de executiewaarde en de WOZ-waarde.

- 2p **5** Aan welke van de drie genoemde grondslagen zal de bank de meeste waarde hechten bij de bepaling van het maximaal te verstrekken bedrag? Motiveer het antwoord.

De familie Gerritz gaat ervan uit dat ze FIVELZIGT kan kopen voor € 650.000,- inclusief alle bijkomende kosten met betrekking tot deze aankoop. Daarnaast zal dan de verbouwing plaatsvinden conform de offerte. Voor de inrichting van de kamers is een bedrag van € 25.000,- nodig.

De bank heeft voor de benodigde hypothecaire lening een offerte opgemaakt. Zij kan de familie Gerritz een 4,75% hypothecaire annuïteitenlening aanbieden met een looptijd van 25 jaar. De jaarlijkse annuïteit bedraagt € 13.837,- .

- 3p **6** Bepaal met behulp van de openingsbalans per 1 januari 2011 van FIVELZIGT het bedrag van de benodigde 4,75% hypothecaire lening. Vul hiertoe de uitwerkbijlage horende bij deze vraag in.

De familie Gerritz stelt als voorwaarde, om de plannen definitief door te laten gaan, dat het bedrijfsresultaat over het eerste jaar minimaal gelijk moet zijn aan het huidige gezamenlijke inkomen van de familie. Het jaarlijkse inkomen van de heer Gerritz bedraagt € 45.000,- en van mevrouw Gerritz met een parttimebaan € 12.000,-.

Verwachte kosten

- 2p **7** Bereken de ontbrekende bedragen van de annuïteitenlening voor het eerste jaar en vul deze in op de uitwerkbijlage die bij deze vraag hoort.

Bij de berekening van de overige kosten gaat de familie Gerritz ervan uit dat ze personeel in dienst moet nemen en dat er afschrijvingen zullen plaatsvinden (*zie informatiebron 3*).

- 3p **8** Bereken de begrote totale loonkosten voor het eerste jaar.

- 2p **9** Bereken de begrote totale afschrijvingskosten voor het eerste jaar.

Indien zij de onderneming gaat beginnen, zal de familie Gerritz zich aansluiten bij de SVR (Stichting Vrije Recreatie) (*zie informatiebron 4*).

- 1p **10** Leg uit of de deelnemerskosten aan de SVR tot de constante kosten of tot de variabele kosten moeten worden gerekend.

Verwachte opbrengsten

- 3p **11** Bereken met behulp van informatiebron 5 de begrote totale opbrengsten in het eerste jaar voor de minicamping en de B&B.

Verwacht bedrijfsresultaat

- 3p **12** Bereken het begrote bedrijfsresultaat over het eerste jaar. Vul hiertoe de uitwerkbijlage behorende bij deze vraag in.

- 1p **13** Zal de familie Gerritz, op basis van de gestelde voorwaarde, haar droom kunnen verwezenlijken? Motiveer het antwoord.

Opgave 3

Bij deze opgave blijven de belastingen buiten beschouwing.

STIJN is een handelsonderneming die in één artikel handelt. STIJN waardeert de voorraad tegen de kostprijs in euro's, die als volgt is opgebouwd:

inkoopprijs	6,10
inkoopkosten	2,20
overige kosten	<u>1,00</u>
kostprijs	9,30

Over de maand maart 2011 heeft STIJN de volgende gegevens verzameld:

- 1 maart de voorraad omvat 200.000 artikelen;
- 6 maart verkocht en afgeleverd 35.000 artikelen voor de prijs van € 13,10 per artikel;
- 15 maart ingekocht en ontvangen 10.000 artikelen voor de prijs van € 5,90 per artikel;
- 17 maart ontvangen een factuur voor inkoopkosten, betreffende de inkoop in maart, voor een bedrag van € 26.200,-;
- 24 maart betaald het bedrag van de ontvangen factuur van 17 maart.

- 2p **14** Bereken de balanswaarde van de voorraad artikelen op 31 maart 2011.
- 2p **15** Bereken het gerealiseerde verkoopresultaat over maart 2011 en vermeld of dit resultaat voordelig of nadelig is.
- 2p **16** Bereken het totale resultaat op inkopen over maart 2011 en vermeld of dit resultaat voordelig of nadelig is.

Over de maand maart 2011 is bekend dat er een voordelig budgetresultaat op de overige kosten is van € 300,-.

- 2p **17** Bereken, met behulp van het verkoopresultaat, het bedrijfsresultaat over maart 2011 en vermeld of dit resultaat voordelig of nadelig is.

Opgave 4

Bij deze opgave blijven de belastingen buiten beschouwing.

Begin januari 2002 heeft woningcorporatie Eigen Oord 30 garageboxen laten bouwen met een aanschafwaarde van € 20.000,- per box. Op de garageboxen wordt met maandelijks gelijke bedragen afgeschreven.

De garageboxen zijn volledig gefinancierd met een 5% hypothecaire lening die lineair in 20 jaar wordt afgelost. De interest wordt achteraf betaald en dit vindt gelijktijdig plaats met de aflossing aan het einde van elk jaar. De looptijd van de hypothecaire lening is gelijk aan de verwachte levensduur van de garages.

Alle garageboxen worden verhuurd voor € 75,- per maand, waarbij het huurbedrag per kwartaal vooruit moet worden voldaan. Eigen Oord heeft de garageboxen verzekerd tegen brand en overige schade.

Voor januari 2011 heeft Eigen Oord de volgende twee begrotingen opgesteld.

Resultatenbegroting (getallen in euro's)		
Opbrengst		2.250
Kosten		
Interest	1.375	
Afschrijving	1.875	
Verzekering	<u>50</u>	
Totaal		3.300
Saldo		<u>-/ - 1.050</u>

Liquiditeitsbegroting (getallen in euro's)		
Ontvangsten		6.750
Uitgaven		
Interest	0	
Aflossing	0	
Verzekering	<u>600</u>	
Totaal		600
Saldo		<u>6.150</u>

3p **18** Bereken de restwaarde van één garagebox.

De post 'Interest' is bij Eigen Oord wel opgenomen in de resultatenbegroting en niet in de liquiditeitsbegroting.

2p **19** Geef hiervoor de verklaring.

2p **20** Bereken het bedrag waarmee de post "5% Hypothecaire lening" per 1 februari 2011 op de balans komt te staan.

2p **21** Bereken het bedrag waarmee de post "Vooruitontvangen huren" per 1 februari 2011 op de balans komt te staan.

Opgave 5

Bij deze opgave blijven de belastingen buiten beschouwing.

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 6 tot en met 9.

Tennisvereniging TC Nameless overweegt de aanschaf van een tweedehands luchthal (zie informatiebron 6 en 8). Door deze aankoop kan gedurende het winterseizoen op vier banen continue worden gespeeld.

In informatiebron 7 staat een gedeelte uit de statuten van TC Nameless.

- 1p **22** Kan het bestuur op basis van de statuten zelfstandig de beslissing nemen om tot aankoop van de luchthal over te gaan? Motiveer het antwoord.

Het is de bedoeling om de tennisbanen gedurende de wintermaanden (23 weken) te gaan verhuren aan zowel leden van TC Nameless als aan niet-leden. Buiten de wintermaanden wordt de luchthal gedemonteerd. TC Nameless streeft al in het eerste jaar naar een kostendekkende exploitatie van de luchthal. In informatiebron 8 staan gegevens ten behoeve van de vaststelling van de jaarlijkse kosten.

- 3p **23** Bereken de verwachte kosten per overdekte baan voor het eerste jaar.

Informatiebron 9 geeft informatie over de verwachte verhuur van de vier banen in de luchthal.

De luchthal zal tijdens de winterperiode (23 weken) geopend zijn van 10.00 uur tot 23.00 uur gedurende zeven dagen per week.

- 2p **24** Bereken het totaal aantal verwachte uren per week dat de overdekte banen door de gebruikers gehuurd gaan worden.

Naast de opbrengsten uit het verhuren van banen in de luchthal verwacht men ook een extra opbrengst uit de barverkoop. Deze wordt voor de eerste winterperiode geschat op € 15.000,-.

- 2p **25** Bereken de verhuurprijs van één baan gedurende één uur indien de exploitatie van de luchthal in het eerste jaar kostendekkend moet zijn.

De kosten van de luchthal zijn grotendeels constant. Een bestuurslid stelt dat de vereniging daardoor een risico loopt indien ze uitgaat van een kostendekkende verhuurprijs.

- 2p **26** Welk risico loopt de vereniging in deze situatie? Motiveer het antwoord.

De vereniging wil in verband met dat risico de kostendeckende verhuurprijs verhogen met een opslag.

Het bestuur geeft de mogelijkheid voor het huren van de vier overdekte banen door middel van het wintercontract. Hierbij huurt men gedurende de hele winterperiode op een vast tijdstip op een vaste dag per week een baan voor één uur. De verhuurprijs van een baan bij een wintercontract kent een opslag van 25% op de kostendeckende verhuurprijs.

2p **27** Bereken de prijs van een wintercontract in de eerste winterperiode.

Opgave 6

De stichting KWF Kankerbestrijding verkocht in december 2007 al haar aandelen en zette de opbrengst ervan op een spaarrekening. Negen maanden na deze beleggingsbeslissing brak wereldwijd de kredietcrisis uit en gingen de beurskoersen massaal omlaag. Voor het KWF was daarmee het punt aangebroken om juist nu weer aandelen te kopen en deze gedurende de rest van het jaar 2008 niet te verkopen.

Hieronder zijn 2 overzichten vermeld uit het jaarverslag 2008 van de stichting KWF.

Balans per 31 december 2008 (getallen × 1 miljoen euro)	
Activa	
Materiële vaste activa	7,253
Vorraden	0,022
Vorderingen	6,266
Effecten	117,117
Liquide middelen	<u>68,040</u>
	198,698
Passiva	
Continuïteitsreserve	23,793
Bestemmingsreserve	58,523
Overige reserves	7,644
Voorzieningen	4,249
Langlopende schulden	50,425
Kortlopende schulden	<u>54,064</u>
	198,698

Staat van baten en lasten over 2008 (getallen × 1 miljoen euro)	
Baten	
Eigen fondsenwerving	88,8
Acties van derden en subsidies van overheden	1,8
Beleggingen	<u>8,4</u>
Som der baten	99,0
Lasten	
Besteed aan doelstelling	70,5
Wervingslasten eigen fondsenwerving	10,9
Beheer en administratie	<u>3,2</u>
Som der lasten	84,6
Resultaat	14,4

1p 28 Onder welke post op de balans staan de door het KWF gekochte aandelen?

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Op de staat van baten en lasten staan baten uit beleggingen. Een voorbeeld hiervan is dividend.

- 1p **29** Waaruit bestaat, naast dividend, de opbrengst uit beleggingen van KWF in 2008?

Het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) houdt toezicht op goede doelen in Nederland. Als goede doelen voldoen aan de criteria van het CBF, ontvangen zij een stempel van goedkeuring: het CBF-Keurmerk.

Een van de criteria die het CBF daarbij hanteert, is dat de wervingslasten van eigenfondsenwerving minder moeten zijn dan 25% van de baten uit eigenfondsenwerving.

- 2p **30** Voldoet het KWF in 2008 aan dit criterium? Motiveer het antwoord met een berekening.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.